

Dubravko i njegovi zadrugari zajedno oblikuju uvjete svoje proizvodnje i prilagođavaju se klimatskim promjenama i ekonomskim potresima

Šipovača, Ljubuški, 1.10.2024.

Dubravko Vukojević je direktor poljoprivredne zadruge „Plodovi zemlje“ registrirane u Ljubuškom sa brojnim proizvođačima okupljenim sa ciljem poboljšanja uvjeta života i ostanka na području sa kojeg se stoljećima odlazilo. U vrijeme posjete, bio je u silnom poslu, jer je kraj perioda montiranja plastenika za ukupno 80 proizvođača koliko ih je dobilo start paket kroz READP u 2024. Osim brojnih svojih obaveza, pomagao je i usmjeravao radnike koji su stigli iz Zenice montirati plasteniike preostaloj grupi od 10 proizvođača.

Montiranje plastenika u odmakloj fazi. Foto: PCU/F. Belko

Izgled unutrašnjosti plastenika bez uzgajane kulture i zaštitnog pokrova. Foto: PCU/F. Belko

Izgled unutrašnjosti plastenika u kojem je već bio usjev. Strane plastenika se mogu otvoriti, što omogućava prozračivanje i bolju mikroklimu za biljke. Foto: PCU/F.Belko

READP je u ovoj godini podržao plasteničku proizvodnju za zadrugare Dubravkove zadruge, koji se bave uzgojem povrća u zatvorenom prostoru, gdje je primarna kultura ljubuški krompir. Ovaj je krompir jako kvalitetan i rani usjev koji stiže na tržište u periodu kad ga gotovo i nema iz drugih izvora, postiže dobru cijenu i proizvođači koji ga uzgajaju su jako verzirani u njegovom uzgoju. Ima i zaštićeno geografsko porijeklo, što je dodatna pogodnost uzgajivačima i ima sva odličja kulture čiji je uzgoj dosta unosan (Cash Crop).

Dubravko ističe kako je ovaj vid projektne pomoći dosad dao dobre rezultate, što je kombinacija prvenstveno rada vrijednih i snalažljivih ljudi ovog kraja, ali i sinergije rada PIU, općinskih i kantonalnih vlasti, te uprave Zadruga.

Kaže kako je dosad, kroz prethodni IFAD-ov i ovaj tekući projekat, 230 proizvođača nabavilo plastenike, oni koji su montirani u ovoj godini su jedinične površine 320 m² i dosad je na prostoru Ljubuškog pokriveno plastenicima skoro 7,5 ha zemljišta. Ovo je moguće zahvaljujući i velikoj pomoći gradskih i kantonalnih vlasti koje svojim sufinanciranjem i kroz sistem poticaja, vrlo pozitivno utječu na razvoj i održivost ove proizvodnje.

Prostor Ljubuškog je tipično karstno područje, koje se u literaturi opisuje kao teren sa malo plodne zemlje, plitkim plodnim slojem i problemima sa nedostatkom ili viškom vode. Ovaj se prostor u novije vrijeme značajno promijenio, zahvaljujući volji i trudu proizvođača, njihovoj domišljatosti i pragmatičnosti. Kraška polja koja su stoljećima bila izvor hrane za stanovnike, stvarana su mukotrpno i vrlo su pogodna za rani uzgoj povrća zahvaljujući submediteranskoj klimi. Međutim, klimatske promjene su donijele ekstreme koji radikalno remete ovaj obrazac, te nije neuobičajeno da proizvođači zbog niskih noćnih temperatura ili ekstremnog vjetra, u samo nekoiko sati ili za jednu noć ostanu bez kompletnog prinosa. Zato je plastenička proizvodnja, u kombinaciji sa vodom dostupnom kad treba, u ovom trenutku istinski spas povrtlarima. Vrijedan rad, pomoć i podrška gradskih i kantonalnih vlasti i dobro ciljana projektna intervencija su omogućili podizanje impresivnih 7,5 ha plastenika u ljubuškom kraju.

Pogled na Šipovaču iz zraka. Najveći dio obradivog prostora čine mukotrpno stvarana i održavana polja, ali je sve više i plastenika kao neizostavnog dijela novog krajolika. Izvor: Google Earth Pro

Mijo (67) i Mihael Bebek (22), Veljaci, zadrugari su i korisnici projektne pomoći koji se bave primarno uzgojem ranog ljubuškog krompira, koji najbolju cijenu postiže dolaskom na tržište u rano proljeće. Ističu kako im je plastenik izuzetna pomoć, osim krompira, koji uzgajaju i na otvorenom, koriste ga i za uzgoj luka, bijelog luka, salate i blitve. Na ovom se području na otvorenom mogu uobičajeno dobiti 2, odnosno 3 ili čak 4 žetve kad se uzgaja u plastencima.

Kažu kako im je voda koja je omogućena natapnim sistemom ranije izgrađenim investiranjima općinskih vlasti izuzetna pomoć bez koje bi bilo gotovo nemoguće baviti se ozbiljnije proizvodnjom.

Voda dostupna proizvođačima na zahtjev. Foto: PCU/F. Belko

Ističu dobru suradnju kroz Zadrugu a na pitanje predaju li Zadrugi u otkup svoje proizvode, kažu kako gotovo svi proizvođači samostalno prodaju povrće, često na veletržnici u Čapljini ili na drugi način, jer im je tako zarada najveća.

Ovi proizvođači ističu kako im je projektna intervencija, te pomoć Grada i kantona izuzetna, ali se stvari mogu i poboljšati, kroz izvjesnu promjenu kriterija za nabavku, poput povećanja površine pojedinačnih plastenika, eventualno ponovljenu individualnu podršku za potvrđene i dokazano uspješne proizvođače, odnosno, da projektna pomoć ne bude samo jednokratna intervencija. Također, smatraju da bi dobro došla i promjena u dizajnu plastenika gdje bi rezultat bio veća iskoristivost njegove površine.